

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

1993
94

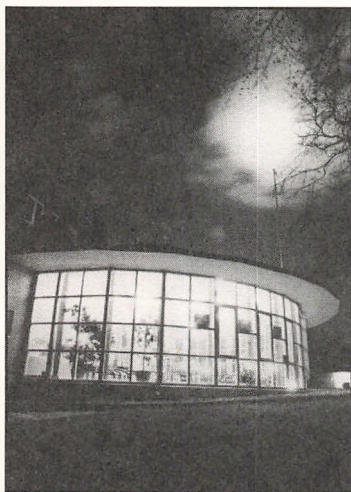
DANMARKS
PÆDAGOGISKE
BIBLIOTEK

E G Å B O G E N

egåbogen 1993-94

forord

Selvom Egåbogen i år har hæftet to årgange på sig, er der ingen grund til at skjule det. En ubrudt række er brudt. Egåbogen er udkommet hvert år siden starten i 1921.

Det er der to grunde til. Den vigtigste begrundelse er den, at vi har haft behov for at gennemarbejde ideen lidt nøjere.

Vi har spurgt os selv i bestyrelsen og medarbejdergruppen, hvem det egentlig er, vi laver Egåbogen for.

Lærerkredsen er begrænset. Vi skriver for os selv, en del af skolekredsen og kolleger på andre skoler, der under skrivningen af de mange årsskrifter måske standser op ved en artikel i ny og næ.

Vi må længere ud. Vi må i dialog med flere mennesker, især de unge og andre der arbejder med unge. Derfor startede vi projekt Ungdomskultur. Projektet er beskrevet i bogen af Arne Mogensen fra skolens bestyrelse, og Egåbogen er en del af dette udadvendte projekt. Forhåbentlig vil indhold og lay-out appellere til flere læsere og forhåbentlig vil vi derfor få respons og dialog.

Den anden begrundelse for udskydningen er mere pro-saisk og skyldes undervisningsministeren. 1993 og 94 vil

sikkert blive husket som de år hvor flest radikale ændringer prægede højskolen. Vi fik en ny højskolelov vedtaget i 1993. Den startede vi på d. 1. januar i år. Et par måneder senere kom så loven om den frie ungdomsuddannelse, en væsentlig del af ministerens lovkompleks Uddannelse til alle, hvis formål er at skabe uddannelse til de 20 % af en ungdomsårgang der aldrig kommer ind i eller fuldfører en uddannelse. Endelig kom der samtidig med forårssolen bud fra ministeriet om, at alle skolernes lån skulle omkonverteres og at byggetilskudene fremover skal være efter taxameterprincippet.

Alle initiativerne er nye udfordringer for skolen, og de peger allesammen i deres indhold i samme retning, nemlig flere beslutninger og mere ansvar ud til den enkelte skole. Det er en god udvikling helt i traditionens ånd, men det tager meget tid at lære det at kende og at organisere det.

Jo mere ansvar skolen får, jo vigtigere er det at baglandet er i orden. Den nye højskolelov kræver at nye skoler har en skolekreds bag sig. Det har Egå Ungdoms-Højskole altid haft, men vi håber at dette skrift blandt meget andet, vil skabe debat og interesse, og dermed sikre at vi også i fremtiden har folkelig opbakning og en kreds der vil være med til at præge folkehøjskolen til gavn for ungdommen.

Skriftet indeholder vanen tro bidrag fra elever, medarbejdere og bestyrelsesmedlemmer, men som noget nyt har vi bedt andre give et bidrag om unge således at vi også får inspiration fra verden udenfor osteklokken. Lone Abildgård og Niels Reinsholm har skrevet artikler om henholdsvis pigerne og drengene. Tak for tilsagn og for artiklerne .

Louis Mogensen

Egåbogen

1993-94

Egåbogen 1993-94

Egå Ungdoms-Højskole

Eghøjvej 31

8250 Egå

Tlf. 86 22 01 26

Louis Mogensen (ansv.)

Henrik Svenningsen

Jørgen Rasmussen

Fotografer:

Jan Ankerstjerne & Sus Lindeløv

Grafisk tilrettelæggelse:

Birgit Stenou

Tryk:

LindeTryk

Forsidefoto: Jan Ankerstjerne

Oplag: 1000

Oktober 1994

indhold

- 4 Et udadvendt projekt *af* Arne Mogensen
- 6 Velmente råd *af* Louis Mogensen
- 9 Pigerne lige nu *af* Lone Abildgård
- 13 Om tidens drenge og mænd *af* Niels Reinsholm
- 16 Demokrati – om vigtigheden af træning *af* Louis Mogensen
- 20 Idræt og personlig udvikling *af* Jacob Ravn
- 23 Dette er ingen afskedstale *af* Anne Christensen
- 24 Billedserie *af* Joachim Ladefoged
- 28 En langtidsledigs bekendelser *af* Henrik Svenningsen
- 31 Selværd i et ligeværdigt fællesskab *af* Sus Lindeløv
- 36 Monolog *af* Hazel Engelsman

et udadvendt *projekt*

ET OPLÆG OM „PROJEKT UNGDOMSKULTUR“ VED
ÅRETS GENERALFORSAMLING.

Egå Ungdoms-Højskole har indadtil, i højskole kredse, et navn – et renommé, som de personer, der har tilknytning til Egå, har været meget dygtige til at vedligeholde. Man kan roligt være stolt af at have tilknytning til Egå Ungdoms-Højskole.

Men det er jo ikke sikkert, at det altid vil blive ved med at være sådan, vel?

Lokalt, i landsbyen Egå, ved man selvfølgelig at Ungdoms-Højskolen ligger for enden af Eghøjvej. En del af de lokale har været på skolen til forskellige arrangementer, men der er stadig mange andre lokale – og i hele Århusområdet virkelig mange, der er meget interesserede i unge og unges vilkår/kultur. Uden at det har bragt dem på besøg.

Burde de have en invitation – bare engang imellem?

SKOLEKREDSEN ER EN navne- og adresseliste, der ser meget imponerende ud på tryk. Ved generalforsamlingen svinder den ind til en mere begrænset skare.

Man kan være usikker på, om der er en rimelig sikring af både kontinuitet og fornyelse.

EGÅ-BOGEN SKAL KUNNE tåle sammenligning med andre hefter, bøger, pjecer – som udsendes regelmæssigt, og som har samme formål: at redegøre for strømninger og hændelser, hvor unge færdes! Er den god nok, vores Egå-bog?

Bestyrelse og medarbejdere viste sig at tænke på samme måde om disse ting, og for godt et års tid siden søsatte vi så **projekt ungdomskultur**. Siden har en gruppe på 7 taget sig af at holde gang i projektet.

Det er 3 bestyrelsesmedlemmer (Karen Bregendahl,

af *Arne Mogensen*

Lærer ved Århus Fællesseminarium

og medlem af Egå Ungdoms-Højskoles bestyrelse.

Jørgen Rasmussen, Arne Mogensen), 2 „gamle“ elever (Annika Wive, Marie Moesgård) og 2 ansatte (Henrik Bojsen og Louis Mogensen).

Vi skal nu til at planlægge forårets aktiviteter, og modtager gerne idéer og ønsker. En af vore egne forestillinger er et sommerkursus eller en konference om ungdomskultur.

EGÅ-BOGEN VIL VI FORSØGE at forynge, støve af. Indholdet må have bred appeal men også være perspektiverende, visionært. Hvad skal den bog? Den skrives ikke for medarbejdere og bestyrelses skyld. Den skal gøre opmærksom på Egå, nuvel. Deltage i diskussioner om unge og unges kultur samtidig med, at den gør opmærksom på Ungdoms-Højskolens særlige kvaliteter i den forbindelse. Den skal også give skolekredsen en god fornemmelse af årets gang på Egå og den må gerne være et sted, hvor medarbejderen får nogle af boldene tilbage. Alt det skal vi have for pengene!

Vi har jo unægtelig følt os ret tynget af, at der i en flot – ubrudt serie nu blev et hul ved 1993. Men Egå-bogen har været på en nødvendig foryngelseskur.

Og vi er ikke færdige med samtalerne om den bogs kvaliteter. Derfor er det vigtigt, at læserne kvitterer med en vurdering.

Men der kom altså en EGÅ-bog, nu! Og den

handler selvfølgelig om de unge – og det der foregår her! Også mellem drengene og pigerne.

Men læs den nu selv!

VI SATTE OS OGSÅ FOR at lave en foredragsrække for skolekreds og andre interesserede. Men skolekredsen vil ikke blive inviteret specielt. Her må man selv holde øje med datoer og annoncering. Formålet er jo først og fremmest at få fat i nogle flere mennesker – nogle nye ansigter.

Vi vil gøre **EGÅ** mere synlig i debatten om unge – ved selv at føre noget af den! Så foredragene skal handle om de unge, der jo på flere felter er anderledes!

Fælles for foredragene skal også være oplevelsen og visionen.

DET FØRSTE FOREDRAG var 3.11. 1993 med Søren Gericke: Magi, sanser a la carte – eller historien om oprigtige og oprindelige folk. Hvis I så ham i fjernsynet i „Vis mig dit køleskab“ – så har I en fornemmelse af, hvordan det var:

Spændende, magisk. Vi stod efter foredraget ude i en barsk østenvind og grillede friske fisk – i november. Bagefter fik vi så varmen igen over kaffen med snak om bl.a. økologi.

Der var mange deltagere „udefra“. Det er vi opta-

get af, meningen med foredragene er også at gøre **EGÅ** mere **synlig**.

TIL DET ANDET FOREDRAG mødte tilhørerne i træningsdragt. 12. april 1994 talte Claus Boye og Lars Frost om idræt og personlig udvikling:

Idræt er også kampen, legen, dansen og fordybelsen – og så var der praksis koblet på. Vi stod faktisk i strømpesokker og fik sved på panden. Det var meget spændende. Også her var vi mange deltagere.

Men selv om der blev sendt invitationer til over 700 idrætsforeninger i Århusområdet, så når „jungletrømmerne“ altså ikke helt ud. Kun 2 af de fremmødte havde hørt om arrangementet på den måde.

Vi må konstatere, at det ikke er let at få opmærksomheden i en storby som Århus.

Alligevel har vi skønnet, at vi heller ikke skal opgive denne form – at invitere nye mennesker til et spændende arrangement på en skole, de måske ikke kender så meget til.

EFTERÅRETS FØRSTE ARRANGEMENT var en aftenom unge og musik d. 12. oktober. Efter en times forrygende musik med grunge-rock-funk-gruppen „Surpass Stage“ fik Peter Bastian ordet.

Han gav smagsprøver på sin virtuositet fra sugerør til klarinet, og fortalte flot og underholdende om musikken som oplevelse. **Det var en oplevelse** og der var mange til arrangementet .

Den 24. november er der en musik- og sangaften med undervisning for åben dør.

5. december afslutter drama- og musikholdet med en forestilling. Vi håber der er rigtig mange der vil kigge forbi ■

Politik er skod.

Det som kunne være sejt og megaoptur, er stenet helt til. Det er tæt på grænsen til monsterpoke. Om det egentlig er så meget nederen at man skulle tage ørleren eller om det i virkeligheden

er herregrineren, er svært at sige, men det irriterer os at det, der er hammerfedt og råttjekket

handler om, at en skumler satser på at nakke en anden, eller som i England, hvor politik nu mest er hvem der har flækket hvem.

**Det kunne være ffffffffresh,
men det er skod.**

velmente råd

af *Louis Mogensen*

Forstander ved Egå Ungdoms-Højskole.

Artiklen er skrevet på baggrund af en undervisningstime i Politik og Idé.

Den har været bragt i Dagbladet Information.

I har sikkert opdaget det. Det er kode. Indholdet af teksten er simpelthen unges frustrationer over politikerens manglende vilje eller evne til at tale om det vigtigste. Sproget er uforståeligt for de fleste af os og i hvert tilfælde meget unuanceret, men det er netop det de unge anklager politikerne for.

Forhistorien er den, at en god snes ungdoms-højskoleelever som valgfag har haft politik og idé. Et fag der gennemgår de forskellige politiske ideologier samt nogle overordnede emner om den politiske og demokratiske historie. Det gider unge godt at beskæftige sig med. Næsten en tredjedel af skolens elever valgte dette fag selvom det skulle konkurrere med både kreative, personlige og idræts-fag.

Et prøvevalg viste at de spænder vidt i deres politiske holdninger til såvel partier som EU-spørgsmålet.

En af holdets opgaver var netop knyttet til EU-valget i juni. Danmarks Radios afslutningsdebat havde vi optaget på video, og holdet så nu hver af de mange partiledere hver for sig. Efter deres indlæg på ca. 1 min. standsede vi videoen og bad eleverne vurdere partiets holdning til EU samt vurdere de ideologiske kendetegn. Det var eleverne gode til. De kunne sagtens få øje på det konservative samfundssyn, det socialistiske ideal, det liberalistiske menneskesyn, det pragmatiske grundsyn, det populistiske argument og meget andet.

Politikerne fortjener ros for det minut de hver gav seerne. Det var sagligt, og man kunne i hvert tilfælde med pauseknappen på videomaskinen som hjælper, danne sig et indtryk af grundholdninger og visioner.

Herefter var der nogle få skarpe meningsudvekslinger mellem nogle af partierne. Tonen bliver nu anderledes. Det gælder om at vise seerne at dem der mener det stik modsatte er uvederhæftige og at dem der mener noget tættere på én selv ikke er i stand til at analysere situationen ordentligt.

Selvom denne anden runde i saglighed ligger langt under første runde, og selv om informationerne om egne holdninger er yderst sparsomme mens gisninger om andres åndelige habitus er der i overflod, er den vel for så vidt acceptabel for seerne. Her går jeg uden videre ud fra at man som seer vælger programmet fordi man ønsker at blive bekræftet eller afklaret i forhold til den kommende afstemning.

Måske er den antagelse for gammeldags.

Tredie runde er lagt i hænderne på et par politiske journalister, og her falder niveauet væsentligt. Første spørgsmål er rettet til Poul Nyrup, Uffe Ellemann og Drude Dahlerup; „Hvorfor er det Jer, der sidder her, og ikke spidskandidaterne?“. Spørgsmålet kan for så vidt være godt nok at stille og de tre politikere kan selvfølgelig sagtens finde fornuftige begrundelser for det. Men stilen er lagt. Personfikserede spørgsmål. Spørgsmål formuleret med kraftige insinueringer. Spørgsmål der er en slags omvendte retoriske spørgsmål, hvilket vil sige at politikerne skal modbevise et underforstået retorisk svar. Hurtige spørgsmål, og hurtige svar, og hvis svarene bliver for omstændelige afbryder journalisterne rask væk. Politikerne er med på den. Kun sporadisk er det den saglige debat med perspektiver der føres. Vi når engang imellem til niveauet fra anden runde, men aldrig til første rundes lødighed.

Vi ved godt hvorfor det er sådan. Tv-stationer er vant til at tænke i seertal og dermed det man i sporten kalder publikumsvenligt spil. Det mest problematiske er måske at vi også har vænnet os til det. At vi har overtaget mediets selv vurdering, hvilket i politiske spørgsmål bliver til et spørgsmål om hvem der klarer sig bedst på skærmen.

De unge højskoleelevers reaktion er glædelig. De står af. De orker ikke den form for journalistik. Det er alt for iscenesat, det gustne overlæg er alt for gennemskueligt og frem for alt er indholdet ligegyldigt.

Seerundersøgelser viser at netop de unge er lavforbrugere af TV, hvilket nok kan overraske en og

anden, men det er de faktisk. Mange TV-stationer spekulerer selvfølgelig i at fange disse unge ind, da de jo som forbrugere er interessante fordi deres forbrugsvaner endnu ikke er fastlagte. Unge prøver gerne nye mærker, mens de ældre forbrugere er mere tilbøjelige til at have en livslang tandpasta. Hvis målet for Danmarks Radio er at få unge til at interessere sig for politiske spørgsmål, er strategien fejlagtig. Ifølge højskoleeleverne kan den iscenesatte virkelighed accepteres i fiktion og i kommercielt øjemed, men ikke i væsentlige politiske spørgsmål. De ønsker saglighed.

På politik og idé-holdet blev vi enige om at prøve at give politikerne nogle velmente råd om hvordan politik kunne aktivere unge. Vi valgte bevidst at lade være med at bygge det op om de statistikker der mejsler det ud at de politiske vælgerforeningers opbakning rasler ned. Vi valgte ikke at trække de sto-

re tænkere frem, vi i tidens løb er stødt på, for med dem at pege på det indlysende vigtige i saglighed i den politiske debat og det farlige i at forfladige den. Vi vil ikke nævne Grundtvig og Hal Koch som dem der fra vores del af historien og samfundet gjorde sig mange tanker om folk og demokrati. Vi undlader at gøre det fordi det jo faktisk er kendt stof, omend glemt stof.

Holdet fik en halv time til at pege på manglerne i den politiske offentlighed. De videregives hermed, samlet i nogle punkter. De udgør ikke en gennemtænkt helhed, hvilket måske gør det let at feje det hele af bordet fordi det mangler konsistens, men punkterne er udtryk for unges spontane råd til politikere og pressen på et tidspunkt hvor de følte sig sat på åndelig diæt.

Artiklen af formuleret på baggrund af notater fra politik og idé-holdets sidste time.

Eleverne er 16-19 årige deltagere på en dansk folkehøjskole.

OM INDHOLDET

Drop det personfikserede. Det er nogle gange sjovt nok at høre på, men det er uvæsentligt. Der er nok af programmer der har satirisk distance til virkeligheden, og aktørerne der gør det bedre end politikerne.

Politik er kedelig når det bliver til unødige interne kampe mellem politikerne. Stå fast på indholdet og lad være med at pakke det ind så det bliver spiseligt for så mange som muligt.

Lad være med at generalisere unødigt, man må da være enige om noget.

OM POLITIKERNE

Flere unge i folkettinget.

Lyt til de unge, det er os der skal rydde op.

Tænk og tal mindre om penge mere om mennesker.

OM MEDIERNE

Sæt klippehastigheden ned og giv plads til eftertanke.

Måske er det derfor amerikanerne har reklamer inde i alle programmerne.

Journalister skal interessere sig for emnet mere end for historien.

Medierne skal tage sig sammen (sagt på vredt fynsk).

Plads til unge politisk interesserede i medierne.

OM INFORMATIONERNE

Gør politik og idéhistorie til et fag i skolen.

Lav en informationstegnefilm om politik.

Hvis politik er vigtigt bør man oprette en telefonlinje hvor man kan få svar på politiske spørgsmål, ligesom AIDS-linjen. (Vi har naturligvis diskuteret om nogen tør overlade det til andre)

Lav et fagblad om politik for unge.

Forær alle unge en fremmedordbog og en grundlov når de bliver 18.

OM SPROGET

Tal dansk.

Tal ikke i indforståede koder.

pigerne lige nu

af Lone Abildgård
Folkeskolelærer og
ligestillingskonsulent ved Århus skolevæsen.

Med Marianne Kristiansens artikel „De stille piger“ blev den brede offentlighed i 1980 gjort opmærksom på, at skolen var befolket med stille, pæne og passive piger. I kølvandet fulgte klasserumsforskningen, der dokumenterede en stor forskel på piger og drenge i skolen 1).

Når forskellene i det følgende opremses så markant, kommer de let til at fremstå som eviggyldige kendsgerninger. Det er de ikke. Pige- og drengeroller er i dynamisk udvikling og i forandring. Det kan en opremsning ikke vise. Men klasserumsforskningen viser bl.a. at:

- piger optager mindre rum og er mindre synlige i frikvartererne
- i modsætning til drengene er alliancen det primære og aktiviteterne det sekundære for pigerne
- lærere har større viden om og større forventninger til drengene i deres undervisning
- drengene får mere tid i undervisningen end pigerne. Almindeligvis bruger læreren i en klasseundervisningssituation 2/3 af tiden. 2/3 af den tid, der er tilbage, bruger drengene. Til den samlede pigegruppe er der ialt 1/9 af tiden
- piger siger mindre, deres indlæg er generelt kortere og i højere grad vendt mod at bekræfte eller understøtte det, læreren har sagt. Antagelsen er, at pigerne i kraft af deres opdragelse, hvor de har fået mange reaktioner på deres form d.v.s. pæne manerer, søde udseende mv., har et kraftigt behov for at blive bekræftet, at opnå lærerens accept og fortrolighed.

Men denne intimstrategi, som småpigerne anvender, belønnes ikke af læreren i kraft af øget opmærksomhed. Belønningen går til drengene, som får/tager tid og lærerens opmærksomhed.

KONKLUSIONEN BEKRÆFTES af de to sprogforskere Jan Einarsson og Tor Hultman 2). De peger desuden på

en anden sproglig ulighed. Pigerne lærer igennem deres veninderelationer at lytte til hinandens tonefald. De vænner sig til at have hinandens fortrolig-

Pigerne lærer at udtale sig om følelsesmæssige aspekter. De dygtiggør sig i den private og intime samtale.

hed. Pigerne lærer at udtale sig om følelsesmæssige aspekter. De dygtiggør sig i den private og intime samtale. Drengenes samtaler handler i højere grad om at råbe højt og indgå i diskussioner om, der skal være straffe eller frispark. Drengene lærer ikke på samme måde i deres drengerelationer at give udtryk for private oplevelser og følelser. Resultatet bliver for drengenes vedkommende en sproglig og følelsesmæssig uformåenhed. Den kommer efter Einarsson og Hultmans mening til syne i det voksne liv, hvor mænd i krisituationer ikke på samme måde kan udnytte samtalen. Det, at mænd har svært ved gennem samtalen at give udtryk for følelser, sorg, smerte sårethed etc., kan efter forskernes mening føre mændene til vold og selvdestruktion.

Med klasserumsforskningens resultater i baghovedet er det oplagt at se på de unge piger i dag. Hvordan forvalter de deres erfaringer fra hjem og skole?

GENERELT ER BÅDE PIGER og drenge åbne og søgende efter alt det, de kan bruge – ikke nødvendigvis for totalt at overtage det, men for at lade det indgå i deres egen personlighed. De bygger deres ydre facade op, så de udsender de rigtige signaler for derigennem at komme til at høre til en gruppe. ▣

En undersøgelse 3), foretaget i midten af 80'erne af professor Per Schultz Jørgensen af børn i 7., 8. og 9. klasse, viser, at børn i høj grad er aktive (sport, spejder, ungdomsskole, fritidsklub, fritidsarbejde, fester...). De lever et udadvendt og sommetider fortravlet liv næsten lige som deres forældre. Der er så meget fart på, at der ofte ikke er tid til at „give en hånd med“ hjemme.

Undersøgelsen viser også, at pigerne er lige så aktive som drengene, at de har bevæget sig over i nogle tidligere drenggeområder (bl.a. fodbold) og at de har en positiv og kritisk selverkendelse. Pigerne betegnes som værende aktivt udadvendte og følsomt reflekterende, hvilket udlægges som en konsekvens af deres identifikation med den „den nye mor“.

Undersøgelsen „Nye piger i gymnasiet“ 4) understøtter, at der i gymnasiet er kommet en ny pigetype, der er kendetegnet ved autonomi og pigekompetence. Karakteristisk er også et højt selvværd, kritisk og faglig bevidsthed i skolen samtidig med, at den sociale kompetence er bevaret. Disse „nye“ piger kræver

Drengenes samtaler handler i højere grad om at råbe højt og indgå i diskussioner om, hvorvidt der skal være straffe eller frispark.

bl.a. at blive set og respekteret som person, at få indflydelse, at lære noget der er vedkommende, mellem-menneskelige emner der giver mulighed for tolkning og debat, sammenhæng og forståelse og som nyligt udtrykt af en højskoleforstander „kvinder tiltrækkes af højskolekurser om den slags spørgsmål, som der ikke kan gives endelige svar på“ 5).

Der er i dag flest kvindelige studenter, og det samme gør sig gældende på universiteterne og højere læreanstalter. Desværre udgør kvinderne også et flertal i de arbejdsløses rækker.

Trods en fortsat skæv kønsfordeling på en række

uddannelser er pigerne kommet ind på uddannelser, der hidtil har været forbeholdt drenge. En undersøgelse om unge pigers uddannelses- og erhvervsvalg viser, at det er meget målrettede piger, som søger de teknisk-naturvidenskabelige uddannelser, men i fritiden udskiftes kedeldragten til fordel for det mere „pigede look“ 6).

HVORDAN KAN MAN på en ungdomshøjskole medtænke ligeværdspektivet til gavn for begge køn? Det er selvfølgelig væsentligt, at begge køn introduceres og kvalificeres til hele tilværelsen. Ikke blot det lønnede arbejdsliv, men også familielivet, samfundslivet og fritidslivet.

Det er også nødvendigt at medtænke de kvindelige og mandlige læreres rolle som identifikationsmodeller for de unge. Ikke alle har i deres hidtidige liv haft lige realistiske og udviklende identifikationsmodeller at forholde sig til i et med- og modspil. Kan de unge ikke finde deres mande- og kvindebilleder, vil de måske søge dem i fiktionens og filmens verden, og det vil ikke give et realistisk billede.

Ved at understøtte piger og drenges (kønsspecifikke) stærke sider og udfordre deres (kønsspecifikke) svage sider, kan man bevidst styrke begge køns selvværd, identitet og livskompetence til gavn og glæde for den enkelte og fællesskabet.

Pigernes stærke sider (social indlevelsesevne, ansvarsbevidsthed, samarbejdsevne, relationsforhold til andre) skal roses, understøttes og fremhæves. Det tror jeg tit vi glemmer i vores fortravlede skoledag. Vi skal give mulighed for at rose, når der er grundlag for det og synliggøre, når de bruger disse talenter (medbestemmelse, gruppearbejde, hjælpsomhed, oprydning mv.), men også huske at det er væsentligt at fremhæve indholdet, når det gælder pigerne.

Samtidig skal pigerne udfordres og forpligtes til at turde eksperimentere, undersøge, være kreative, stå frem og sige deres mening og arbejde selvstændigt.

Tilsvarende gælder det drengene – blot med modsat fortegn. Drengene skal understøttes, roses og

have muligheder for at gøre noget, handle, eksperimenter, tage initiativer, konkurrere. Drengene skal til gengæld udfordres og forpligtes, hvad angår samarbejde, omsorgsarbejde og social ansvarlighed.

VED AT TALE OM PIGERNE som en veldefineret gruppe tilslører man nemt de store forskelle, der er inden for pigegruppen. Den består ikke kun af stille piger, men også af aktive, velformulerende, ambitiøse, skoleafvisende piger...

Ved at forstå pigers og drenges forskellige udvikling og socialisering og handle derefter i praksis, vil begge køn få forbedrede udviklingsbetingelser.

Blandt ligeværdsfremmende elementer vil jeg nævne:

- bruge saglig kritik og spørge efter elevens egen vurdering. Målet er at udvikle indre-styring fremfor afhængighed af andres vurderinger
- støtte og udfordre piger og drenge i at være aktivt medbestemmende og medansvarlige i undervisningen og de andre aktiviteter
- anvende klar kommunikation
- ikke bruge pigerne som socialt kit og ikke lade drengene „fylde“ på bekostning af pigerne
- give pigerne oplevelser med natur- og friluftsliv og drengene samarbejdsøvelser i gruppearbejde
- forstå pigernes eksperimenteren med deres krop og udseende og deres forhold til drenge som et led i deres udvikling
- lade pigerne have deres venindforhold i fred. Det er et nødvendigt led i deres udvikling og forstå drenges præstations- og konkurrencelyst og deres eksperimenteren, kropslighed og handlinger som et led i deres udvikling
- give drengene tid og plads til fysisk aktivitet
- både piger og drenge skal have rum til at udvikle autonomi og intimitet
- anvende „summemøder“ (evt. kønsadskilte grupper) forud for diskussioner, planlægning mv.

NÅR DE TRADITIONELLE KØNSROLLER overskrides, har den enkelte pige og dreng langt flere muligheder.

Ved at bruge forskelligheden kønnene imellem skabes der mulighed for kreativitet og fornyelser – og ikke mindst udvidelse af den enkeltes handlekompetence. De mange gode erfaringer med kønsadskilt undervisning i folkeskolen vil med fordel kunne anvendes på en ungdomshøjskole med henblik på at give de unge piger og drenge frirum og tid til personlig udvikling og mulighed for at arbejde med køns-specifikke interesser uden at skulle tage hensyn til det andet køn.

Kønsadskilt undervisning er et middel til at nå målet: at den enkelte pige og dreng udvikler alle sine kompetencer til gavn for den enkelte og fællesskabet.

Noter:

1) Bjerrum Nielsen, H. & Larsen, K.: „Piger og drenge i klasseoffentligheden“. Rapport nr. 2, 1985. Pedagogisk forskningsinstitut, Universitetet i Oslo.

2) Einarsson, Jan og Hultman, Tor: „Språk och kön i skolpraktiken. Rapport om utbildning“. Lunds universitet, 1991.

3) Jørgensen, P. Schultz m.fl.: „Efter skoletid“ – en undersøgelse af de store børns fritid. Publ. 154, Socialforskningsinstituttet, Kbh., 1986.

4) Ingerslev, G. Holten og Frimodt-Møller, Inger: „Nye piger i gymnasiet“. 1992.

5) Christiansen, Erling: „Folkeoplysningens kønsroller“. Artikel i „Uddannelse“, april 1994.

6) Sørensen, Anne Scott: „Kønets kultur – om unge og ungdom“. Børne- og UngdomskulturSammenslutningen, 1992. ■

om tidens drengene & mænd

af *Niels Reinsholm*

Seminarlærer ved Århus Fællesseminarium.

Mennesket er ikke en afhandling – det er en gåde. Sådant omtrent skrev Dostojevski for ganske lang tid siden.

Jeg tager denne ytring frem, fordi accepten af, at der er dele af livet, der er gådefuldt netop giver tolkning af nogle væsentlige forhold i en tid med mange paradokser.

Det drejer sig f. eks. om de to køns liv med hinanden i en tid, hvor vi via gen-teknologien faktisk kunne afskaffe alle de vanskeligheder de to køn har med hinanden ved at beslutte sig for fremover at fremstille et helt tredje køn, der kunne reproducere sig selv. Det skulle nok en tur over Etisk råd.

Denne artikel er skrevet på den antagelse, at det er besværligt med de to køn, men det ville være en katastrofe uden. Det er en del af livets nerve, der netop springer ud af, at vi er to køn.

De førnævnte paradokser ligger bl.a. i, at det på den ene side betragtes som en selvfølge, at hver enkelt individ så at sige „opfinder“ sin egen identitet, altså uden hjælp fra traditionen.

Overfor denne betragtning står tidens – måske overståede? – trend om dannelse af kønsidentitet: de to køn skal blive så ens som muligt på den måde, piger skal lære det drenges traditionelt er gode til og omvendt.

Det har – måske utilsigtet – fremkaldt en forståelse

se af kønsidentitetsdannelse, der skulle forhindre piger i at få en pigeidentitet og drenge i at få en drengeidentitet. Jeg tror desværre, at nogle af de fænomener, som kommer til udtryk som ekstreme maskuline vrangbilleder hos nogle unge mænd også skal ses i lyset af en besværliggjort kønsidentifikation.

Den tyske kulturanalytiker Thomas Ziehe kalder tidens voksne for transparente. Voksne er gennemsigtige – øjnene fanger ikke noget når man ser på dem. Hvis det er rigtigt – eller snarere i det omfang det er rigtigt – er det forståeligt, at tidens drenge har haft besvær i deres bestræbelser med at tolke og tyde, hvad det indebærer at tilhøre det maskuline køn.

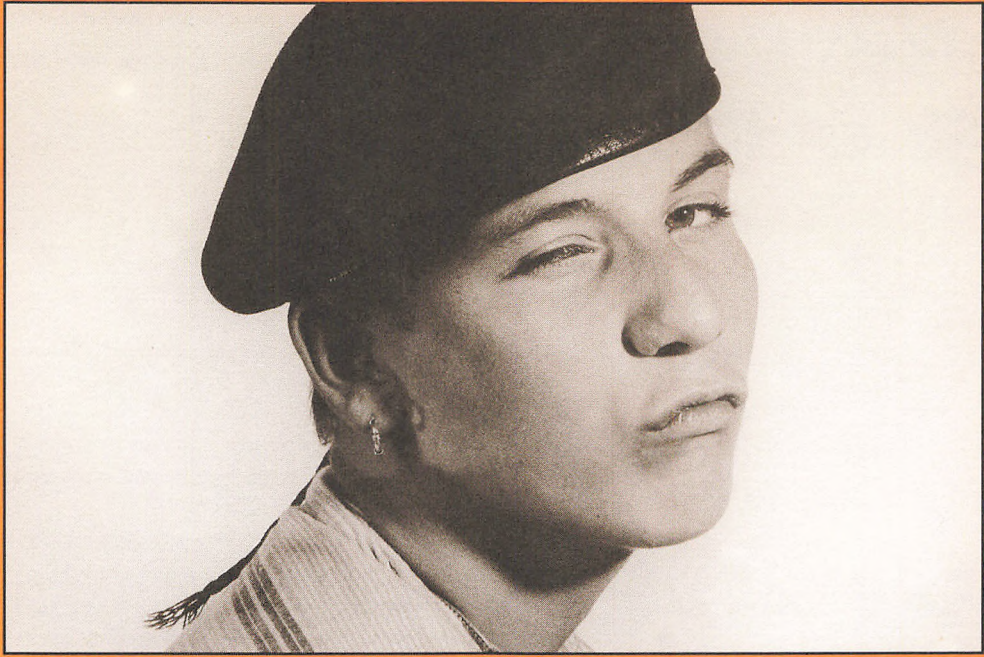
Denne problemstilling skærpes af, at tidens voksne mænd i de seneste årtier har været ekstraordinært utydelige som maskuline forbilleder, p.g.a. opløsningen af et traditionelt mandebillede som familiens og samfundets problemknuser. På den måde har drengene været overladt til at gøre almagtsudgaverne af det

**Drenges tumlen rundt med lidt store
armbevægelser skal ses som behjertede
forsøg på at finde en maskulin identitet,
som de kan have kærlige følelser ved at
vedkende sig et tilhørsforhold til.**

maskuline køn – Rambo og Tarzan – til identifikationsobjekter.

Jeg tror det er frugtbart, at se drenges tumlen rundt med lidt store armbevægelser som behjertede forsøg på at finde en maskulin identitet, som de ►

kan have kærlige følelser ved at vedkende sig et tilhørsforhold til.

Jeg tror endvidere, at denne tumlen rundt også må ses som en udviklingsproces, hvor akavethed må mødes med en kærlig blanding af modspil og humoristisk sans. Drengene hader moralisering.

Endelig tror jeg, at vi sammen – og det gælder altså i første omgang drenge og mænd – må søge at identificere, hvad vi gerne vil være. Altså forestillingen om et mandebillede, som vi selv har så meget kærlighed til, at vi uden tøven vil bringe det videre til næste generation som traditionens bidrag til identifikationsprocessen hos den kommende generation af drenge.

I øjeblikket ser det ud som om, at en del drenge og mænd nyformulerer eller rekonstruerer denne maskuline identitet som noget der identificeres med

bejde det særlige mandlige eksistentielle tema „om at være god nok“ uden at være den bedste.

Den skole og de lærere, der har blik for at yde et modspil til disse drenge – fremfor at reagere med fornærmelse – bidrager til, at det stadig vil være muligt at gøre sig fortjent til at få prinsessen og det halve kongerige.

Og det ville jo ikke være så ringe. ■

Drenge og mænd orienterer deres liv efter sejrns æstetik fremfor skønhedens.

beslutsomhed, sagsorientering og et liv i en vis form for hierarki, der netop skal sikre sagsorienteringen.

„Livet er for kort til at diskutere (alt for meget) hvem der skal være sammen – lad os hellere komme til at spille“. Sådan omtrent kunne det formuleres, når drenge og mænd orienterer deres liv efter sejrns æstetik fremfor skønhedens æstetik. I gode mandlige fællesskaber betyder dette, at der også er plads til klovn og professoren og at denne tydeliggørelse af forskelligheden giver drengene mulighed for at bear-

Demokrati

-om vigtigheden af træning

DET ER EGÅ UNGDOMS-HØJSKOLES FORMÅL, AT DU FÅR MULIGHED FOR AT UDVIKLE DIG PÅ EN ALSIDIG OG SELVSTÆNDIG MÅDE MED FORSTÅELSE FOR FÆLLESSKABETS BETYDNING.

Sådan har vi valgt at starte vores formålsbeskrivelse i den nye brochure, vi tog i brug i dette forår. Formuleringen er udtryk for en demokratisk ambition, et ønske om at være med til at formulere en pædagogik, der forholder sig aktivt til det velkendte demokratiske spændingsfelt mellem individ og fællesskab.

Er der nu specielt grund til det? Lever vi ikke i et demokratisk samfund, hvor stort set alle bekender sig til demokratiet? Er vores tradition ikke så stærk og vore institutioner så indgroede og gensidigt kontrollerende at demokratiet er sikret efter næsten 150 år med grundlovssikrede rettigheder?

Hal Koch maner den type tanker i jorden. Hans påstand fra 1945 er den, at demokrati ikke kan sikres da det ikke er en styreform, men en livsform.

Spørgsmålet er om det er en livsform?

I ET FOREDRAG SIDSTE EFTERÅR henviste Peter Gundelach fra Århus Universitet til en europæisk undersøgelse af unges holdninger. For danske unge var det kendetegnende at de havde meget stor grad af selvtilid. De var blandt de absolutte topscorere når det drejede sig om tillid til egne evner og muligheder, men deres tillid til at det kunne nytte at anvende samfundets systemer til at fremme egne ideer og klare problemer, var til gengæld, statistisk set, meget lille.

Fornemmelsen kender vi godt fra dagligdagen med unge. Tolerancen er stor blandt de unge. „Hvis bare han ikke generer andre, er det da okay at han

af *Louis Mogensen*
Forstander ved *Egå Ungdoms-Højskole.*

gør hvad han vil“ er en forholdsvis ny trend. Tidligere var der i det mindste altid et flertal af pigerne der havde store idealistiske drømme om at etablere et fællesskab på gensidig tillid. Idag er det i højere grad lærersnak.

Årsagerne kan være mange. Informationssamfundets informationer er ikke vigtige. Medierne vrider virkeligheden. Arbejds- og meningsløshed.

Hal Kochs tro på at „det afgørende er et folkeligt ord, en opbyggende tale, som kan være med til at skabe et menneskeligt fællesskab, som kan være med til at klarlægge livet og dets kår for os – både enkeltvis og i vor folkelige, politiske sammenhæng“, er det fristende at dele, men vanskeligt at se for sig i vores medieverden, hvor selv børneradioens mest brugte taleform er ironi.

TIDEN ER EN ANDEN, og det er den jo pr. definition altid, men ikke desto mindre hævder forfatterne til en ny bog fra i år det endnu engang. De argumenterer for at Hal Kochs diskussion af demokratiet ikke længere slår til.

Bogen hedder „Demokratiets lette tilstand“ med undertitlen „syv beslutningstagere om Danmark og fremtid“. De syv beslutningstagere er en forskningsleder, en fhv. departementschef og direktør i DSB, en direktør i en kommunikationsvirksomhed, en adm. direktør i A/S Storebæltsforbindelsen, en direktør fra Superfos, en personalechef i Kommunernes Landsforening og en tidligere minister, Ritt Bjerregård.

Når hun er den eneste der her er nævnt ved navn, er det fordi hun er den mest kendte, men også den eneste der som beslutningstager er valgt gennem et demokratisk folketingsvalg. Hermed understreger forfatterkollegiet en af bogens pointer, nemlig den at politikken har bredt sig. Det kan illustreres med et citat fra bogen: „Politikken kan ikke findes på ét sted, men mange, er ikke mere i hænderne på de få og valgte, men på de mange og de udpegede“. De kalder det nye demokrati for konfetti demokratiet. I stedet

for det repræsentative demokrati er der opstået en collage af repræsentationer og spilleregler.

Eksemplerne i bogen er mange, både på det nære kommunale plan og til det internationale plan, specielt vurderet i forhold til EAU. Aktørerne på den politiske scene er mange og derfor hævdes det at politikken er eksploderet. På grund af denne eksplosion har spørgsmålet om individets frivillige deltagelse i offentligheden således forrykket sig fra forholdet mellem individ og stat til forholdet mellem individ og de mange institutioner.

Det er en svær tankegang at forfølge, endsige koble sammen med højskoletraditionens postulat om det nationale folkelige fællesskab. Bogens forfattere postulerer at det er retorisk at tale om en entydighed i det danske fællesskab. Fællesskabet er karakteriseret af fire forskellige fællesskaber, alle fire knyttet til politiske kategorier.

DET FØRSTE ER DET KONSERVATIVE FÆLLESSKAB. Det formuleres som den romantiske ide omkring sprogets, kulturens og traditionens fællesskab, – fædrelandet.

Det andet er det liberale fællesskab, hvor folket er det centrale, – ikke fædrelandet.

Folket defineres ved statsborgerskabets formelle lighed. Den nationale identitet er ikke en arv men et bevidst valg.

Det tredje fællesskab er det socialistiske, hvor statsborgeren blev til medborgeren. Nationen blev set som et kollektiv af individer, en nation med vilje og solidarisk ansvar for sine borgere og landets fremtid.

Det fjerde og sidste fællesskab er det økonomiske.

Her hævder forfatterne at samfundet ses som et økonomisk skæbnefællesskab, hvorfor tilhørsforholdet for den enkelte hverken er den kulturelle arv, det politiske valg eller det sociale fællesskab, men netop det økonomiske. Vi er en organisme, der binder hvert individ, hver husholdning og hver virksomhed til den samme nationaløkonomi. ►

Det er forfatterens faste overbevisning at der ingen vej er tilbage. At fremtidens konfetti-demokrat vil kræve at vi tænker nye demokratiske ideer, ikke mindst er det vigtigt at gennemtænke hvad demokratiets indhold skal være.

DE TRE FØRSTE FÆLLESSKABER er ordets fællesskaber. Man skaber det man nævner. En lærerlækkerbidskan.

Det sidste fællesskab er elevernes erfaringsgrundlag. En slags kaosteori, hvor det gælder om at finde den rette vej gennem beslutningstagere og processer med håb om at samfundets sikkerhedsnet er fintmasket. Det er et meget pragmatisk fællesskab, svært at sætte ord på, svært at synge om, svært at holde foredrag om og svært at banke nogen på plads med ved hjælp af få velvalgte citater og pointer. Ikke desto mindre bør vi bruge kræfter på at lære os at gøre os det samfund og de demokratiske muligheder begribelige, ikke mindst fordi det økonomiske fællesskab også indebærer at der er store forskelle i fællesskabet. Andelsbevægelsens en mand – en stemme, gælder nok endnu flere steder, men hvad hjælper stemmen hvis den kun fremføres et sted og beslutningerne bliver til i et samspil af mange.

Heri ligger måske et af svarene på hvorfor danske unge trods stor selvtillid ikke har særlig stor tillid til systemerne. Der er stor forskel mellem at håbe på, eller forvente et sikkerhedsnet og have tillid til og solidaritet med fællesskabet.

OFTEN STØDER DEN UNGE ind i et problemkompleks som i gamle dage, hvilket vil sige da forældrene stod i samme situation, kunne løses ved henvendelse på et enkelt kontor i det offentlige. Idag oplever man ofte at de offentlige kontorer selv har meget svært ved at gennemskue hvad der er gældende lov og praksis. Næh, det var meget lettere i gamle dage, sikkert stort set det samme tidspunkt som det forældrene tager udgangspunkt i.

Konsekvensen heraf kan, ifølge landets yngste partiformand Margrethe Vesterager, meget let blive en selvpålagt umyndiggørelse. Hun hævder i en kronik om velfærdssamfundet, at det næsten er værre end statens kontrol, fordi man kan øve modstand mod kontrol.

Margrethe Vesterager og de syv forfattere er iøvrigt enige om at fremtidens demokrati må finde nye former og at forholdet mellem individet og samfundet er det centrale problem. I Demokratiets lette tilstand hedder det mod slutningen: „Vi er overbeviste om, at et nyt projekt Danmark er nødvendigt, men ser endnu ikke, hvad det skal omfatte, hvordan det skal formuleres, hvem der skal sætte det i værk. Vi ser kun én mulighed: at starte debatten om, hvordan det danske folks styre og danskernes følelsesmæssige og kulturelle tilknytning til deres stat kan vitaliseres“.

Forklaringen og sikkert også vitaliseringen af dette forhold er vel én af folkehøjskolens mærkesager, ihvertfald traditionelt, men efterhånden som demokratiet bliver vanskeligere at gennemskue bliver forklaringerne endsige vitaliseringen også mere sporadiske. Hvis højskolen vil deltage i projektet må den foruden forklaringerne også tilbyde træning. At oplive mennesker til det demokrati der er fremtidens mulighed og ikke til noget der var, og som næppe kommer igen.

Højskolens dagligdag må derfor være demokratisk i al sin kompleksitet og på alle niveauer. Der må være åbne debatter om de store linjer mellem skolekreds, bestyrelse og medarbejdere og gennemskuelige ledelsesformer, hvor ansvar og indflydelse ligger klart.

Der må i dagligdagen i medarbejdergruppen vurderes hvordan kræfter, talenter og lyster skal prioriteres så den rette balance mellem uddelegering og fælles beslutninger opnås. Det er blevet stadigt mere aktuelt i takt med at skolens virksomhed politisk påvirkes mange steder fra (ministeriet, kommunerne, arbejdsmarkedsordninger, højskoleforeningen, fagforeningen, diverse udvalg med temmelig megen kompetence, ad hoc-grupper, renten, udlånspolitikken etc.)

Ikke mindst har undervisningsministeriets tempo indiceret at nye former for demokratisk bearbejdning er nødvendige. Hvis man på en enkelt skole troede at man i ro og mag kunne indrette sig på at lære den bekendtgørelse der gælder for den nye højskolelov, og som kom til skolerne d. 22. december, otte dage før det hele trådte i kraft, er man blevet overrasket. Dårligt havde bølgerne lagt sig før det var den frie ungdomsuddannelse der stod på dagsordenen. Skole-

foreningen fik en uge til at vurdere den og udtale sig om den. Samtidig lancerede ministeriet en omlægning af hele bygningstilskuddet inkl. en konvertering af alle lån, – et kæmpearbejde hvis de kompetente forsamlinger skal være med. Og det skal de. Selvom man nok kunne ønske sig et lidt mere adstadigt tempo, er det nok kendetegnende for fremtiden at tingene vil gå hurtigt og at aktørerne er mange.

SÅDAN OPLEVES ET HØJSKOLEOPHOLD også af mange elever. Hæsbblæsende tempo og mange mennesker der gerne vil påvirke alt mellem himmel og jord. Det ligger snublende nært at tilrettelægge sig ud af de frustrationer der naturligvis opstår i kølvandet af en så kompleks dagligdag. Tilrettelæggelsen vil ofte være kun at servere tygget føde. Vi ved jo alligevel hvor skoen trykker. Vi kan forudse mange kriser og problemer og vi kan næsten forholde os afbødende til dem, inden de opstår. Opstår de alligevel, er vi træne- de i at evaluere dem. Vi har ord og ideologiske overbygninger for næsten alle tænkelige kriser. Groft sagt.

I så fald gør vi vore elever en bjørnetjeneste. Også de må trænes i demokrati. En del beslutninger må og kan lægges ud til dem. Vi har på de seneste hold prøvet at oprette flere udvalg. Kultur, film, idræt, rejse, temaer, specielle arrangementer, café og weekend udvalg foruden det overordnede fællesmødeudvalg, holder møde hver uge med fast mødetid mandag kl. 13.00. Det betyder at der kan informeres og diskuteres fra udvalgene på husmøderne, medarbejdermødet og fællesmødet senere på ugen. Det kan ofte være relativt kaotisk i diskussionsfasen, men som i alle andre organisationer med flad struktur, indhentes det ofte i udførelsesfasen, der ofte er kort og med stor indsigt fra alle.

En anden positiv erfaring fra denne udvalgsstruktur hidrører det forhold, at flere af udvalgene har eget budget. Det har faktisk ført til større ansvarlighed overfor beslutninger og arrangementer og en kvalitativ vurdering af forskellige muligheder, hvilket bestemt har sat kvalitet på arrangementer i højsædet frem for kvantitet.

PÅ ET TIDSPUNKT VAR Ove Korsgård i en artikel inde på at det repræsentative demokrati trængte til en

renæssance. Det direkte demokrati, hævdede han, var ofte de velformuleredes valplads. Jeg er tilbøjelig til at give ham ret. Fællesmøder er ofte de mange ords forum. Jævnligt kan det føles som en ulidelig lethed. Højskoleledemokratiet skal indeholde det hele. Vi skal mødes og sammen lægge linjerne, men vi skal også tillidsfuldt overlade udmøntningen til udvalg, for senere vurdere om udvalgets arbejde ligger indenfor rammerne. Senere kan man rose eller klandre det, genvælge det, eller skifte det ud.

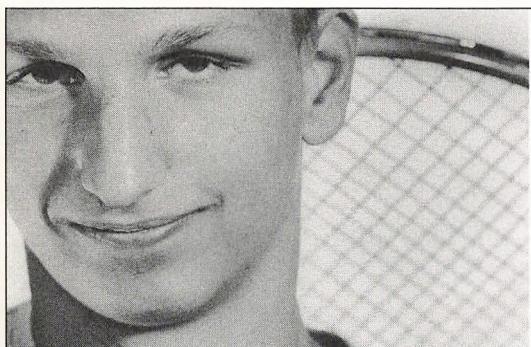
Et af problemerne ved det direkte demokrati er, at man er der med hud og hår. For utrænede bliver det derfor vanskeligt at fremføre sine meninger. Falder de til jorden, er det som om man selv falder med. Der kan som bekendt engang imellem blive larmende stille når man har sagt noget forkert. I det repræsentative demokrati bliver det snarere sagen man beskæftiger sig med. Retorikken bliver underordnet, argumenterne overordnede.

Hal Koch havde ret når han hævdede at demokrati mere er en livsform end en styreform. Vore demokratiske strukturer og erfaringer er gode nok, men ikke nok. Forholdet mellem individ og fællesskab er det egentlige kernepunkt hvorom de pædagogiske overvejelser og den daglige samtale må dreje sig. I den nye brochure prøver vi at udmønte dette i nogle sider af forholdet mellem individ og fællesskab således:

- at du må opleve at tilværelsen er større end du regner med
- at du erkender at også du betyder noget
- at du vil påtage dig et ansvar og klare dindelf af arbejdet
- at du kan udtrykke dine tanker og meninger
- at du lærer at arbejde sammen med andre
- at du får øje på ressourcer hos andre mennesker og i dig selv
- at du må opleve glæden ved mangfoldigheden og livet

idræt & personlig udvikling

Den 12. april præsenterede ungdomskulturgruppen på Egå deres andet foredrag. Claus Bøje, som til daglig forsker i idræt på Gerlev Idrætshøjskole, havde sammen med Lars Frost, kampsportskollega også fra Gerlev, inviteret til foredrag i træningstøj. 50 mødte op og hørte Claus Bøjes hæsblesende input.

Nedenstående er et forsøg på et referat af det, der fangede min interesse.

Når man betragter det samlede idrætsbillede, dukker et par paradokser op. Det kan undre, at når flere mennesker i kraft af arbejdsløshed slipper for monotone, stereotype arbejdsmønstre, søger disse til fitnesscentre, hvor de netop oplever bevægelsesmonotoni, som tilsvarende arbejdslivet, istedet for at lege, være fabulerende, kreativ og lystbetonet. Endvidere er det tankevækkende, at vi midt i 90'ernes kropsfocusering istedet for fordybelse mest taler om den, faktisk så meget, at der finder en italesættelse sted. Paradoksalt når nyere forskningsresultater bl.a. peger på fænomenet „den tavse viden“ – at kroppen rummer erfaringsbaseret viden, som vi endnu ikke kender størrelsen af.

At motionens betydning for kroppens velvære er vigtigt, ved vi fra sundhedskampagner fra bl.a. hjerteforeningen, som siger, at den voksne befolkning bør have motionsvaner, der svarer til 9000 kilojoule pr. uge – 9 timers langsom gang, 5 timers svømning eller cykling og 4 timers jogging. Det angiver kun 20% af den voksne befolkning at have. Hjerteforeningen burde måske istedet tænke på den lystne krop i kampagnerne. Erotik kan jo f.eks. både være afspændende, styrketrænende og kredsløbsstyrkende.

Udviklingen inden for idrætten har gennem tiderne altid haft nær tilknytning til samfundsudviklingen.

af **Jakob Ravn**
Lærer ved Egå Ungdoms-Højskole.

1. gymnastikkroppen var nært knyttet til landbrugs-kulturen mens
2. sportskroppen var og er knyttet til industrikul-turen med dens idealer om vækst og ekspansion og
3. fitnesskroppen er knyttet til fritidssamfundet med en stigende individualisering og ikke- foreningstil-knytning.

Siden 70'erne, hvor man i idrætsdebatten fokuserede på sportens negative indflydelse, er debatten kvalita-tivt størket. Det drejer sig stadig om hvordan konkurrence, præstation og inddeling påvirker menne-sket. I et forsøg på at opstille en model, der rummer idrættens kvaliteter, tager C.B udgangspunkt i spor-ten.

Kampen bør være repræsenteret som grundelement i en hvilken som helst idræt. I kampen ligger mulighe-den for gennem en modstander at opleve, hvordan ens egen fysiske og psykiske formåen kan sættes ind og afprøves. Kamp har med identitetsafklaring at gøre, men det etiske indhold er vigtigt for fællesska-bet. Ensidige træningsmetoder, dopingmisbrug, fysisk og psykisk brutalitet bør ikke være en del af udviklingen af elementet kamp.

Legen er vigtig p.g.a. dens skabende karakter. Lysten og engagementet er vigtige forudsætninger for de fysiske, sproglige, fantasimæssige og sociale færdigheder som opøves gennem leg. Man får indblik i grundlaget for kulturskabelse, man lærer om sin egen kultur og får lejlighed til at prøve sig af.

Dansen betyder den befriende bevægelighed – flow'et. Det æstetiske – udtrykket – er vigtigt. Dans er drømmen om den ubesværede bevægelse, den fuldkomne timing og forglemmelsen i det rytmiske. Dans er nærvær uden fornuftens indgriben.

Fordybelsen handler om kropslig viden, der kan åbne op for selverkendelse. Fordybelsen i kropsudfol-delsen kan føre til, at man opnår bevidsthed om de følelser og ressourcer, man indeholder, fordi kroppen reagerer selvfølgelig på det liv, vi lever. Fordybelsen kan føre til strategier for, hvordan man kontakter de sider af ens liv, som er afgørende for, hvad man ønsker af tilværelsen.

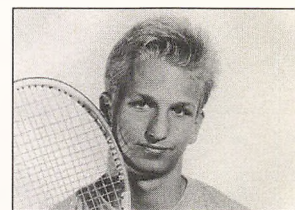
Rytmen forener kampen, legen, dansen og fordy-belsen. Mennesker indarbejder kultur ved at de bevæges, fysisk eller psykisk.

Ved at kalde rytmen grundlaget for idrætsudfol-delse generelt flyttes prioriteringen væk fra resultatet, maximeringen over til kvaliteten af udfoldelsen.

Efter foredraget tog Lars Frost over.

Vinduerne i lille sal duggede slemt, da vi gennem dansen, legende kæmpede os til fordybelsen. Latteren og sveden piblede frem efterhånden som øvelserne udviklede sig. En god traditionel indgangsvinkel til praksiskoblingen på teorien. Efter en kort debat, der kunne have fyldt natten ud, takkede Gerlev-folkene af.

Tilbage står at sige tak for en vældig inspirerende aften med substans og det kan nok undre at kun 50 havde reageret positivt på de ca. 1000 foldere, der havde været i omløb. ■

af Anne Christensen
Elev fra efterårsholdet 93.

ingen **dette er** afskedstale

For jeg tror ikke på tings forgængelighed.
Man kan tro de er borte, man tror sig i stand til at glemme,
men intet forsvinder helt.
Hver eneste lille begivenhed opleves, oplagres, og bliver til en del ...af dig.
I begyndelsen var alting mørkt.
Mennesker synes at komme krybende alle steder fra, i alle størrelser og
faconer dukkede de frem med hænderne fulde af skilte som de ønskede at
hægte på hinandens rygge.
Bare for at få lidt styr på hele virvaret.
For at finde ud af hvor man selv stod.
Jeg havde selv mange skilte med,
ingen af dem var vist særlig pæne.

Men tiden gik, usikkerheden fortog sig.
Skiltene falmende og mennesket skinnede igennem.
Mennesker jeg ikke troede kunne skinne.
Men alle kan, når blot øjnene, som strålerne møder, er åbne.
Jeg har åbnet mit ene øje på klem.

Vi sprang ud af verdens tid, og ind i vor egen.
Valgte for en tid at sætte os uden for det, der i hvert fald for mit
vedkommende, var blevet deres spil.
Vi startede vores eget.
Verden udenfor fortsatte upåvirket, solen stod op og gik ned og havet skyllede
ind over stranden – ligesom det havde gjort i millioner af år.
Jeg så op imod den alt overvældende stjernehimmel,
Måne, mælkevej og Venus over mig,
og fattede pludselig hvor ubetydelig og lille
jeg er for alt dette.
Og lige så vigtigt forstod jeg, hvor betydningsfuld og altafgørende jeg er for mig selv.

Vores tid er gået, og vi skal tilbage – ud.
Så stor og overskuelig den synes, denne verden.
Men her har vi haft tid til at samle kræfter,
Kræfter til at turde vise vort ansigt.
Kræfter til at åbne øjnene.
Og se det der er at se,
både indeni og udenfor.
Jeg har ingen revolutionære ambitioner om at „redde“ verden, nej jeg har
ambitioner om at mærke den.
Smerten og nydelsen og alt det ind imellem.

Tak for nu!

joachim

ladefoged

er tidligere elev på Egå Ungdoms-Højskole.

Han er pressefotograf ved Århus Stiftstidende og har vundet priser for sine billeder.

I en artikel om hans billeder er han blevet fremhævet for at være god til at skildre forskellige miljøer, b.l.a. fordi han opholder sig blandt de mennesker han fotograferer.

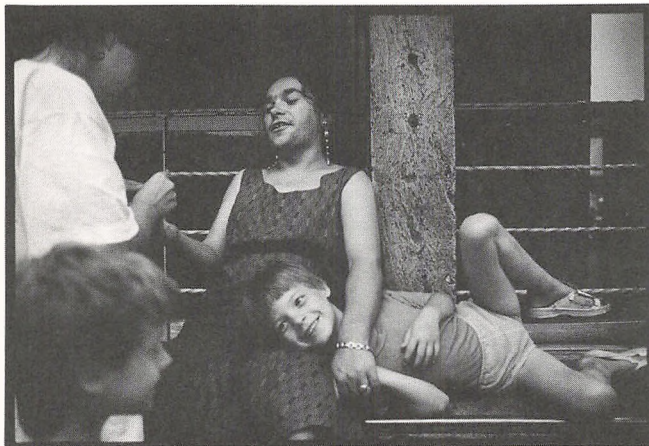
Billederne her er fra Berlin og Bukarest.

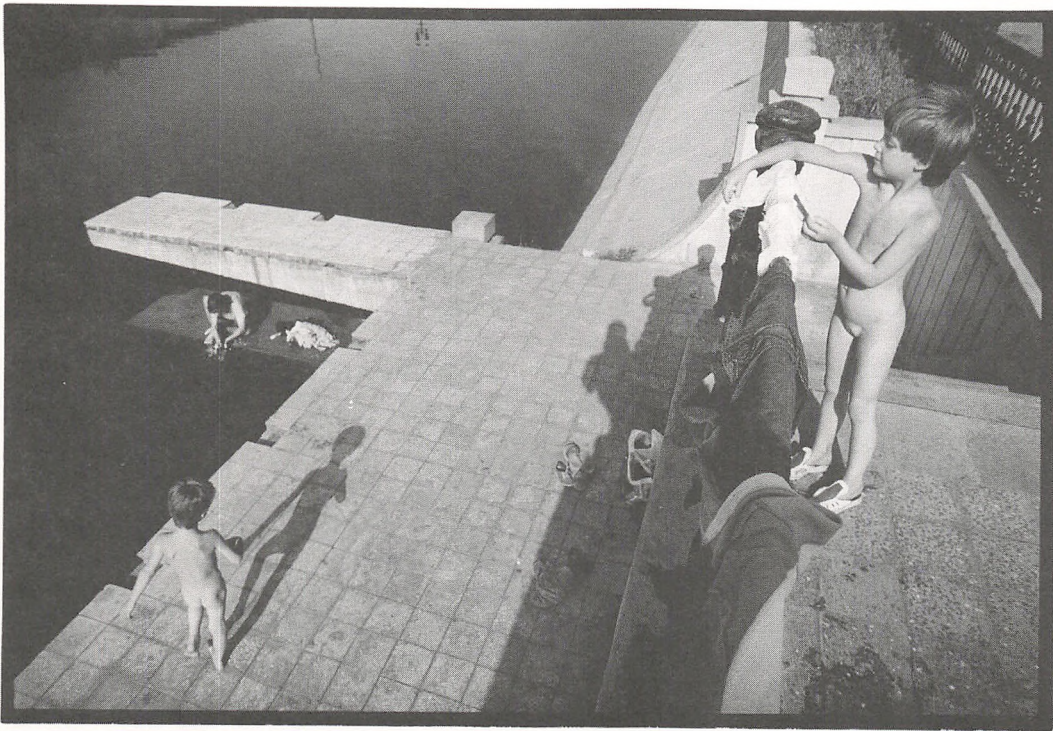

Joachim

Ladefoged

en langtidsledigs *bekendelser*

DETTE ER ET HISTORISK INDLÆG. JEG ER DEN SIDSTE
LANGTIDSLEDIGE PÅ EGÅ UNGDOMS-HØJSKOLE.
OG DOG...

JEG HAR EN MISTANKE OM AT I NOK SKAL INVITERE
NOGLE FLERE.

DE VIL SÅ BARE BLIVE KALDT NOGET ANDET...

MEN LAD MIG BEGYNDE MED BEGYNDELSEN...

I december 1993 var jeg i Italien og fik gennem en kammerat – der ligeledes er ansat som langtidsledig på stedet – et praj om at højskolen søgte en arbejdsløs musiker der stod og skulle i jobtilbud.

Det kunne jo sagtens være mig, tænkte jeg, så jeg sagde lidt nølende farvel til kæresten og tog hjem til Århus hvor jeg hurtigt fik en aftale i stand med én af lærerne om at komme og se på stedet.

Det var et lidt hektisk tidspunkt jeg troppede op på, for man var netop i færd med at pudse de sidste ting af til en musical der skulle ur-opføres samme dags aften.

Men jeg blev da vist rundt af musiklærer Sus og hilste også på nogle af lærerne. Jeg fortalte lidt om mig selv og hvad jeg kunne tænke mig at arbejde med i undervisningen. Det foregik altsammen i en god – og omstændighederne taget i betragtning – afslappet atmosfære og jeg fik et virkeligt godt indtryk af stedet og dets faciliteter. Så godt at jeg ikke behøvede at betænke mig og jeg gjorde det klart at hvis de ville have mig var jeg parat til at starte den 1/1 1994.

Sus skulle selvfølgelig lige orientere de andre lærere, men sagde at jeg kunne ringe allerede den næste dag og høre om jeg var blevet „ansat“.

Og her sidder jeg så og varmer op til at give et kort indtryk af hvordan det har været efter 1/2 år som langtidsledig på Egå Ungdoms-Højskole.

ENTEN ER MAN HØJSKOLELÆRER eller man er det ikke. Så meget har jeg da fundet ud af. Man har ganske vist som alle andre steder en bestemt timeplan hvor man får løn for et vist antal timer, men derudover tilbringer man næsten lige så mange „løse“ timer på højskolen, hvis man altså engagerer sig i det sociale arbejde med alt hvad dette fører med sig.

Og som langtidsledig her på stedet har lærerstanden givet mig mulighed for at fungere på lige fod med de faste lærere – i undervisningen, i udvalgsarbejde og i det sociale samvær med eleverne. Og det vil jeg gerne her benytte lejligheden til at sige Jer tak for!

Og der har været nok at rive i skulle jeg mene, så det der med jobtilbud har altså været en passende betegnelse i mit tilfælde.

SIDEN JEG BEGYNDTE i jobtilbuddet har jeg fra tid til anden forsøgt at udfylde de mange huller i min viden om hvordan højskolebevægelsen startede, ligesom jeg også har funderet lidt over hvad der må have rørt sig i Grundtvig da han lagde grunden til sit livsværk og hvad han ville sige hvis han kunne stå op af graven og følge en almindelig hverdag på Egå Ungdoms-Højskole.

Jeg synes selve højskoleideen er fantastisk! Et formodningsfrit sted – en livets skole – hvor alle i princippet

af **Henrik Svenningsen**
Ansæt som musislærer i jobtilbud.

kan være med. Hvor undervisningen lige så meget ligger i kunsten at kunne omgås andre – i det at leve – som i opøvelsen af færdigheder indenfor en række faglige områder. Kort og godt: som et alternativ til karaktærræset i andre skoler er højskolen simpelthen uundværlig.

Dog har jeg i min tid herude erfaret at det kan være svært for elever på bare 17 år at administrere en frihed der indebærer at ansvaret for at få noget ud af undervisningstimerne helt ligger hos én selv. Indstillingen til det rent faglige bliver derfor tit lidt slap.

Jeg synes personligt det er helt fint at det sociale aspekt har første prioritet. Som én af eleverne også sagde til mig i løbet af kurset, så ville hun tage det med af undervisningen som hun kunne uden at presse sig selv og at det først og fremmest var for at møde andre unge og få et tiltrængt hvil fra skole og arbejde at hun var kommet. Jamen, selvfølgelig. Det manglede da bare

Men jeg kan ikke lade være med at tænke på om dette ikke stadigvæk kunne lade sig gøre selvom man på en eller anden måde strammede lidt op på undervisningsdisciplinen. Ja, det lyder forfærdeligt, jeg véd det godt og skynder mig derfor også at sige at jeg selvfølgelig ikke mener at man skal til at indføre karakterer eller anden form for kontrol – hvilket jo heller ikke ville være i overensstemmelse med høj-

skoleånden. Og når sandheden skal frem, har jeg selv ingen konstruktive forslag til hvordan man udfører en linedans der vægter det faglige uden at det sker på bekostning af det sociale aspekt. Jeg pointerer bare hvad der for mig synes at være en achilleshæl ved et ellers velfungerende sted.

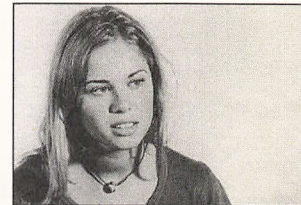
Ihvertfald har undervisningen nogle gange forekommet mig nærmest farceagtig, hvor jeg mest af alt har følt mig som pauseklovn eller legeonkel der er ansat til at skulle tage det værste tryk under en ungdom der er på nippet til at gå grassat.

Men endnu en gang: hvem ville efter 10 års skolegang ikke have lyst til at lave lidt fis i gaden og lade musikteorien og den tyske grammatik spille anden violin?

DERFOR KUNNE UNGDOMSHØJSKOLEN måske alligevel godt foretage en revidering af sin undervisningsmæssige situation. Hvis den altså som mig mener at der er noget der trykker...

MÅ DISSE ORD ikke opfattes som om at jeg nu mener der skal tælles over højskolen – og da slet ikke den på Eghøjvej – men bare som det de er: et muntert indlæg fra en udefrakommende der i en kort periode fik det hele at se sådan lidt indefra og som iøvrigt var glad for at være her.

Tak fordi jeg måtte kigge indenfor. ■

af **Sus Lindeløv**

Lærer ved Egå Ungdoms-Højskole.
Artiklen er skrevet på baggrund af en rapport
i forbindelse med en uddannelsesorlov.

selvværd i et ligeværdigt fællesskab

De unge vælger at tage på højskole som aldrig før. De ønsker at udfolde deres kreative interesser, dyrke idræt og udvide forståelsen af det samfund de lever i, i håbet om at få mere styr på deres egen tilværelse igennem samværet med andre unge.

Men de kan få mere med sig hjem: at styrke de unges selvværd er højskolens vigtigste opgave i dag. Et ligeværdigt fællesskab er det ideelle vækstlag, og hertil har højskolerne de optimale forudsætninger, både hvad angår traditioner, rammer og økonomiske muligheder.

Men hvordan tackler vi det svage selvværd blandt unge? Ser vi udfordringen i øjnene og forholder os til det situationen kræver af os fagligt og personligt?

Oplivning og oplysning

Sidst jeg læste højskolelovens formålsformuleringer slog det mig, hvor meget jeg savnede indholdet af ordet „oplivning“. Ikke fordi det nødvendigvis behøver at stå i loven! Men det står i min egen indre formålsparagraf. Og jeg synes det er det ord, der ligger lige bag de fleste formålsformuleringer i vores brochure. Oplivning er simpelthen det højskoleord, der bedst dækker ønsket om at give den enkelte og fællesskabet en oplevelse af livskvalitet.

HANS HENNINGSEN SAMMENSTILLER i en artikel Kold og Grundtvig, og skriver: „Hos Kold spillede vækkelsesmotivet en langt større rolle: først oplive, så oplyse.“ Altså i modsætning til Grundtvigs „Menneske først, Kristen så“. For mig er det ikke forskellen, men ligheden der er det interessante i de to udtalelser. Kold fandt altså, at de unge først skulle hente støtte i troen, for at kunne lære noget, mens Grundtvig mente, at de unge først skulle finde sig selv som mennesker, før de var i stand til at høre Guds budskab.

Det de to er uenige om er, hvor man først kan få den bedste støtte til at kunne vokse. Det de imidlertid er fælles om er erkendelsen af, at det er nødvendigt at finde sig selv, at have et ståsted, en følelse af værdi, for at have den bedste grobund for oplysning.

Men hvad er oplivning i praksis? Hvordan skaber vi Menneske først?

VORES INTERNE ÆLDGAMLE ORD er en hindring når vi skal fortælle andre om, hvad vi kan og hvordan vi gør det. Vi benytter os ofte af et sprogbrug, der for længst er faldet ud af almindelig dansk tale. Hvor er der mange elever og lærere for den sags skyld, der ikke forstår ret meget af, hvad vi synger i Grundtvigs sange.

Som nyansat lærer mødte jeg sprogløften på et af de første møder, hvor jeg forsøgte at få rede på, hvilken pædagogik vi brugte på skolen. Jeg husker svaret som: Vi bekender os ikke til en bestemt pædagogisk retning; vi gør det nærmest på hver vores måde, sådan som vi nu synes, vi bedst kan få det til at fungere. Gode Grundtvig-Koldske ord som vekselvirkning, først opleve – dernæst oplyse, blev også benyttet, men hvad er „vekselvirkning“, når tre af ens elever pjækker? Hvad er sammenhængen mellem oplysning og rocksammenspil? Hvordan benytter man „hertesproget“, når man er hamrende gal på en elev? Genopstår „de folkelige fællesskaber“ med bajerne foran Brugsen?

Da det Grundtvig-Koldske udgangspunkt har været brugbart i alle 150 år har de gamle ord fungeret fint internt og bl.a. metodefriheden har gjort det unødvendigt at beskrive vores pædagogik, vores værdisæt, vores menneskesyn i et almindeligt sprog. Jeg synes det er et forsøg værd, at prøve nye ord af.

Selvfølelse og selvtillid

Ord som „først opleve, dernæst oplyse“, giver mig en særlig mening når jeg skelner mellem begreberne selvfølelse og selvtillid. Vi bruger ofte de to ord i flæng, og det kan derfor umiddelbart virke lidt kunstigt at tillægge dem forskellig betydning, men jeg synes det er gavnligt med en enkel afgrænsning.

Selvtilliden hænger sammen med ens oplevelse af at kunne noget, at man er god til noget, at tingene lykkes i ens hænder. Det være sig på arbejdet, i familien, skolen; i det hele taget oplevelsen af, at man kan tage vare på sit eget liv.

Selvfølelsen kendes på det at opleve at man er noget – i Kierkegårds eksistentiel forstand. At føle at man har en betydning i sig selv, ikke ved at være „noget særligt“, men ved oplevelsen af at have en værdsat og værdifuld eksistens. Det er oplevelsen af at „være i orden“, bare fordi vi nu engang er her på jorden og helt uden hensyn til, hvad vi kan præstere

eller hvor dygtige, smukke, intelligente, velhavende eller magtfulde vi er for tiden.

Vores selvværd indeholder disse to byggesten, hvor selvtillid handler om, hvad vi kan og gør, mens selvfølelse handler om, hvad vi er.

UMIDDELBART KAN DET være svært at skelne mellem et menneskes selvtillid og selvfølelse. Nogle kan f.eks. udadtil føre sig meget selvsikkert frem, og så indeni være utrolig usikre. For man kan jo sagtens være meget dygtig uden at føle sig noget værd. Det er derfor vigtigt at selvfølelsen og selvtilliden udvikler sig side om side – helst med selvfølelsen i 1. række jvf. først opleve, dernæst oplyse, således at selvfølelsen bliver klangbund for det vi nu formår at udrette i den ydre verden. Hvis man først har en indre fornemmelse af ens eget værdisystem og er i stand til at sætte sunde og klare grænser for sig selv, er man bedre i stand til at være tilfreds med det man kan præstere. Især hvis man pludselig ikke længere slår til på selvtillidssiden, f.eks. ved arbejdsløshed, sygdom, skilsmisse, er det vigtigt af have en indre følelse af værdi.

Højskolens fokus på selvfølelsen

Hvad der skulle savnes i elevernes selvværd har vi mulighed for at skabe grobund for på højskolen. Oftest er det selvfølelsen det kniber mest med. Og da hverken lærere eller elever er underlagt eksamenssystemets, erhvervslivets eller andre udefra kommandes krav, er det ikke nødvendigt at skulle vurdere elevernes kunnen. Resultatet skal ikke kunne måles og vejes.

I ordene „Undervisningen er af almindannende karakter“ ligger netop et ønske, et krav, en intention

om, at det faglige indhold i sig selv ikke er det vigtigste. Det væsentlige er, at undervisningen kan berige hele elevens liv.

SELVFØLELSEN ER EN uhåndgribelig størrelse, og det er svært præcis at beskrive, hvordan det er lykkedes at løfte den når et højskolekursus er slut. Måske ses den klart i lyset i elevernes øjne, i kropssproget, i evnen til at udtrykke og dele følelser, f.eks. glæder og sorger.

Eleverne har også få ord om det, især mens højskoleopholdet står på. Først senere når de er kommet på afstand, og kan se sig selv i forhold til de andre derhjemme, formulerer de hvilken forandring der er sket. Det er meget værdifuldt at have fundet lidt mere af sig selv og taget det til sig. For jo større vores selvverd er, jo mere modgang vil vi kunne klare, jo mere kreative vil vi være med livet, jo mere konstruktive opbyggende relationer vil vi vælge. Jo mere selvverd vi har, jo mindre vil vi være i krig med os selv og jo bedre kan vi behandle andre med respekt.

Det ligeværdige fællesskab

Men hvordan lader det sig gøre at skabe denne særlige grobund for et øget selvverd?

Hvor familien er den bedste basis for udvikling af børns selvverd, er fællesskabet med andre unge den bedste basis for unge. Anne Grete Hermansen undersøger i rapporten: „Tæt på andre mennesker“, elevernes udbytte af deres højskoleophold. Selv om elevernes begejstring varierer fra sted til sted, får de fleste elever et stort udbytte af deres ophold. Alene de fælles betingelser for alle højskolerne: samværet med forskellige mennesker, det at bo, arbejde, rejse sam-

men og få en hverdag til at fungere, det at dyrke sine interesser og opdyrke nye, giver i sig selv et stort udbytte.

Men hvad er det der ligger bag elevernes vurdering af om en skole fungerer godt? Hvad vil det sige at føle sig godt tilpas?:

„Det eleverne derimod især lægger vægt på og gentager gang på gang er betydningen af at blive behandlet som voksne og jævnbyrdige. På de skoler, hvor dét fungerer, er eleverne meget tilfredse med at være, uanset skolens øvrige faciliteter. (...)

I vurderingen under og efter opholdet er det den kontakt, der har været mellem folk – både elever, lærer og forstander – og den proces, der er foregået, de lægger vægt på. Så man kunne sige, at det i virkeligheden er dybden og de menneskelige aspekter, eleverne savner og er ude efter, når de tager på højskole.“

AT SKABE EN SKOLE hvor eleverne føler sig jævnbyrdige, hvor de har en god kontakt med hinanden og medarbejderne, hvor processen er det vigtigste, er værd at stræbe efter og kæmpe for. Det handler ikke om hvilke fag der bliver undervist i, men om måden der bliver undervist på. Det handler ikke om hvilke regler skolen har, men om måden de bliver håndhævet på. Det er klangen, tonen i ligeværdigheden der skaber retten, muligheden til at være sig selv som man er.

ET IDEELT FÆLLESSKAB skaber betingelser for sundhed og udvikling for såvel den enkelte som for samværets kvalitet. Fællesskabet giver plads til at være sig selv bekendt, at være som man er, at udtrykke sig selv, at sige fra og sætte grænser.

I modsætningen til en magtstruktur har et ligeværdigt fællesskab erstattet konsekvenser og straf med refleksion. Opdragelse erstattet af samvær. Krav om social ansvarlighed og hensynsfuldhed erstattet af omsorg for den enkeltes integritet. ▀

Medindflydelse, medbestemmelse og rettigheder er demokratiske kvaliteter, men formel indflydelse - f.eks. i form af stemmeret, er en fattig erstatning for oplevelsen af at blive taget alvorligt. At få ret er ikke det samme som at få, hvad man har brug for.

Når så mange forskellige mennesker mødes opstår der konflikter. Men konflikter behøver ikke at være „problemer“ eller at blive betragtet som opposition. Det handler blot om, at vi har lyst til forskellige ting. Derfor skal vi ikke kæmpe for at få ret, men for at se, om vi kan få den anden med på ideen. På den måde kan det samtidig lykkes os at bevare vores forskellighed.

Konflikter bearbejder vi bedst i en personlig dialog, dvs. en dialog, hvor vi afslører os for hinanden i stedet for at afsløre hinanden. Forudsætningen er, at begge parter sidder på samme side af bordet, og anerkender at dette er vores konflikt, som det er vores ansvar at få forhandlet, så vi begge vinder. Så længe vi taler om og for os selv, fungerer dialogen. Når vi begynder at tale om hinanden, ophører dialogen og skænderiet begynder.

Hvis et ligeværdigt samspil skal fungere, må alle tage det eksistentielle ansvar for sig selv. Først derefter kommer vores medansvar for de andres liv. At være medansvarlig for andres liv betyder ikke at være lige så ansvarlig for deres eksistens, som de selv er. Det betyder at påtage sig ansvaret for kvaliteten af den måde, man forholder sig til andre på.

I DET LIGE VÆRDIGE FÆLLESSKAB er også lederskabet ligeværdigt. Ligesom vi opfatter eleverne som hele mennesker frem for i elev- eller kursist-roller er det vigtigt, at vi manifesterer os som personer med forskellige grænser, ønsker og behov frem for i roller. Og vi må påtage os det ansvar vi har. Ligesom forstanderen har ansvaret for at medarbejdergruppen trives, har den samlede medarbejdergruppe ansvaret for at eleverne trives. Vi har ansvaret for at samspillet har de kvaliteter, der sikrer den enkelte elevs integritet. Det

te indebærer også, når vi ikke ser anden udvej end at anvende magt og forbud, må tage ansvaret for dette.

Målet er at alle parter, også medarbejderne, får så meget som muligt af det de har brug for, og så lidt som muligt af det som er destruktivt.

En blind plet

Men det er som om vi ikke udadtil vil stå ved det vi kan. I vores brochurer fokuserer vi på fagene, dagligdagen, historien, og kun i forordene og formålsparagrafferne kan vi se oplivningen som et bagvedliggende mål.

Jeg tror at det bl.a. skyldes frygt for at skulle modtage alt for mange elever med så lav selvfølelse, at vi ikke kan etablere et ligeværdigt fællesskab uden samtidig at ansætte støttepædagoger. Vi ønsker at elever i gennemsnit har så meget selvværd, at de som et minimum godt kan have en mening - især hvis der er flere der har den. Vi vælger derfor, at det øgede selvværd bliver en „sidegevinst“ for de elever, der ved hvad de vil beskæftige sig med. Højskolen skal ikke og vil ikke være en socialpædagogisk foranstaltning.

Det giver os desværre et internt problem: Vi ved hvor vigtigt det er, at vi vedligeholder og udvikler vores faglige viden, tager på kurser, udveksler erfaringer med andre højskolelærere osv. Men når det gælder kvalifikationer til måden vi underviser på, måden vi er sammen med eleverne på, måden vi lærer eleverne at løse deres konflikter på, så har det indtil videre været noget man bare kunne eller ikke kunne. At enhver her er sin egen lykkes smed er en blind plet, en faldgrube i metodefriheden.

Eftersom den største ressource i højskolen er vores personlige engagement i såvel den enkelte elev som i ønsket om at opbygge et ligeværdigt fællesskab, er det nødvendigt at vi videreudvikler denne del af højskolen sammen. For selv i medgang vil højskolen bukke under, hvis den bliver en selvfølge. Dens opgave skal genopdages i hver generation. ■

Monolog

Hazel Engelsman

af Hazel Engelsman

Elev fra efterårsholdet 93.

Monologen var en del af holdets afsluttende revy.

[En kvinde kommer ind i et mørkt lokale. Hun er klædt i en sort kjole, er ca. 35 år, og hendes sminke ligner nærmest noget hun har sovet med. Hun ser opgivende ud]

Muren faldt. Muren faldt. Hvordan i helvede kunne muren falde? Den var min ven, mit skjold, min beskyttelse mod forandring. De løj for mig da de sagde den ikke kunne falde, og jeg naive fjols troede dem!

Men det er jo lang tid siden nu, og forandringerne kom. Alting blev anderledes..... En trussel forsvandt, sagde de, da det hele styrtede mod jorden, men har de ret?

De kender vel for pokker deres magt, ved at verden er for stor for mig, og derfor skærer de den ud i små bidder. Og når de så serverer den for mig på et sølvfad, så æder jeg den råt, for hvad faen skulle jeg ellers gøre? En klog mand sagde engang; Tro ikke det skrevne, læs det og tænk. Men kan jeg det? Vil jeg det?

[Tager en flaske frem, og et glas. Skænker op og skåler med flasken]

Skål gamle ven, du forandrer dig sgu ikke. Din tale er evig sand.

[Drikker tænsomt]

I det der før hed Jugoslavien, slås de. På grund af tro? Italienske politikere bedrager folket, og stjæler deres penge. Selv på Færøerne går det helt ad helvedes til. Så mens Europa falder fra hinanden, prøver smilende mænd i jakkesæt febrilsk at holde det sammen med begge hænder. De spørger mig om jeg ikke syntes det er en god ide, mens de smiler og nikker forførende.

NEJ!, siger jeg sgu, for jeg bryder mig ikke om det de siger. Hold mig udenfor! Men så smiler de bare, og spørger mig igen. Nu siger de noget andet, og gør mig dødforvirret. Hvad skal jeg nu tænke og tro?

Nogle skifter mening. Pludselig bliver et nej et ja. Folk bliver sgu da vrede, det er da klart! Og så handler de sgu da i vrede. Usmart, ja, men det er vel ingen grund til bare at skyde dem ned som hunde?!

Noget der smager meget beskt af simpel gadekamp, når op til mit vindue, og rammer mig et eller andet sted. Det er svært at sige præcis hvor, men det må være et eller andet sted mellem ligegyldigheden, og.....og afmagten. Og pludselig er jeg sikker på i

hvert fald en ting. Der er noget galt. Med forandringen.
Ja, ja, gamle ven.

[Smiler vemodigt til flasken]

Vi hilser den nye tid.

[Syngende, dybt ironisk]

Jeg ved godt de mener det. Jeg ved også godt at de er her hele tiden, og over det hele. Og alligevel ser jeg dem ofte ikke. Måske kigger jeg den anden vej, måske lukker jeg endda øjnene?

Men det hjælper egentlig ikke. Jeg kan jo stadig høre deres støvletramp i gaderne, og mærke deres brutalitet, når de passerer tæt forbi min dør. Nogle gange prøver jeg at forstå. Det forekommer mig desværre bare umuligt. Følelsen af fællesskab, og trangten til at finde en sydebuk for al ens elendighed, ja! Men ikke hadet.

Historien gentager sig selv, selvfølgelig gør den det! Men det her er sgu for væmmeligt.

[Stille]

Det gør mig sgu så bange!

Nogle gange er det alligevel som om det lysner. Pigtråd, apartheid, maskinpistoler og blod, ja!, men i det mindste lidt god vilje. I det mindste et forsøg på retfærdighed.

Forhandlinger og krav. Ret til bare at være menneske!

En mand blev lukket ud i solen efter 30 år, og han kæmper stadig mod undertrykkerne. Men på deres sprog og præmisser. Han fik fredsprisen.

Også andre steder kæmper de bravt for freden. Tro flytter grænser siger man, og kan noget være mere rigtigt? Den prøver i hvert fald på det! Jeg havde ellers forstået det sådan, at man skal elske sin næste, og man ikke må ihjelslå, men hvis Muhammed ikke kan komme til bjerget, må han åbenbart hakke sine forhindringer ned. Jeg syntes nu

stadig at „hellig krig“ er et underligt udtryk, men på den anden side kan det også være svært for en gammel hedning som mig, at forstå, at en samling gamle murbrokker kan være mere værd end menneskeliv.

[Spørgende]

Måske er det bare mig der er noget galt med? Måske er det bare mig, der ikke fatter noget? Måske ser de andre en verden der hænger sammen?

Det handler vel om at tage stilling. Men det handler sgu også om at handle. Men mennesker der gør det er der vist ikke mange tilbage af. Deres sidste fæstning er faldet.

Jeg misunder dem deres tro på verden. Deres ønske om forandring. Deres tro på at det nytter at gøre oprør, og kæmpe mod det de satme ikke vil have skal være en del af deres fremtid.

Den slags mennesker mener jeg nok vi godt kunne bruge nogle flere af i vores lille navlebeskuende samfund. En gang imellem er det sgu sundt at rette blikket ud af, selv om man ikke kan lide det man ser!

Jeg prøver ofte at finde et sted at stå, et sted hvor jeg ikke vakler, når vinden prøver at rive mig med. Et holdepunkt midt i verden, hvor jeg kan føle mig bare nogenlunde sikker. Men hver gang jeg syntes jeg har fundet det, så sker der pludselig et eller andet, og så er jeg på bar bund igen.

[Inderligt]

Men give op, det vil jeg sgu alligevel ikke. Man bliver sgu nødt til at prøve. Det syntes jeg i det mindste jeg skylder mig selv. Mur eller ej, og om verden er nok så brutal.

[Drikker stille]

Jo, verden er brutal. Livet er brutalt. Hver tid sin pest, sin sorte død. En sygdom der har bredt sig over hele verden, og som syntes umulig at standse. Jeg har ingen medlidenhed, kun sørger jeg for dem der allerede har måtte lægge deres hoved på blokken. Det er godt at hjertet er naivt, og at forstanden ikke er det, citat slut. Nogle gange glemmer man bare forstanden, og så er det grimt, at hjertet er naivt! Nej, dumhed er ingen undskyldning.

[Vågner ligesom op]

Nå, men hvad faen. Vi har da i det mindste et valg, en egen vilje, ytringsfriheden længe leve, hurra! Skål på det kammerat. Nej, helt ærligt, så syntes jeg sgu det er en god ting at have. Måske er „den frie vilje“ tit en illusion, og måske er valgmulighederne ofte begrænsede, men jeg ville nu nødtigt undvære nogen af dem. Som Voltaire sagde; Deres meninger er mig afskyelige, men jeg vil dø for deres ret til dem. Frihed er en vigtig ting. Jeg ville simpelthen ikke kunne leve uden den. Sådant en slags frihed man ikke behøver at dele med nogen. Måske er jeg blevet for uafhængig af andre mennesker, men det har stadig været mit valg.

[Kigger længe tænksomt på flasken]

Jeg syntes ofte at jeg indser at verden nødvendigvis må ændre sig. Nogle gange ønsker jeg bare at det ikke skete så hurtigt. At den tid hvor jeg er sikker ville være ved. Bare lidt længere...

Ind i mellem ønsker jeg også at jeg kunne se forandringerne nærmere som en udfordring, end som noget der bare sker. Noget som jeg også kan få noget ud af, noget jeg selv styrer.

Det er bare så satans svært, for jeg bliver fanme så usikker! Det er tit, som får man bare stukket nogle betingelser ud, og så forventes det at man skal leve efter dem! Det kan sgu da ikke være meningen!

Det skal i hvert fald ikke være sådan for mig. Jeg vil selv bestemme, tage at ansvar, prøve at tage ansvaret for mit eget liv!

[Inderligt]

Man skal sgu prøve, også selv når det gør ondt!

[Ser ud som om hun indser noget morsomt]

Livet er absurd. Verden er absurd. Fuldt af had og vold og håb og frygt og kærlighed. Uden mening, så hvorfor egentlig søge en? Selv har jeg i hvert fald ikke brug for en mening for at kunne elske noget. Som livet. Beruselse. Forelskelse.

[Stille, men med et afklaret udtryk i ansigtet]

Muren faldt. Muren faldt. Men jeg har lært at leve uden.

[Lyset blænder ud]

